

Dkt. Jeffrey Hudon, Akiolojia ya Kibiblia, Kipindi cha 25, Akiolojia na Hati za Bahari ya Chumvi, Sehemu ya 3

© 2024 Jeffrey Hudon na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Jeffrey Hudon katika mafundisho yake kuhusu Akiolojia ya Kibiblia. Huu ni kipindi cha 25, Akiolojia na Hati za Bahari ya Chumvi, Sehemu ya 3.

Sawa, baada ya hati hizo kupatikana na jenerali wa Jordan kugundua pango hilo, kulikuwa na haja ya kukusanya timu ya wataalamu, timu ya wataalamu wa lugha, na wasomi wa Biblia, ili kuhariri na kusoma hati hizi.

Na kwa hivyo, Roland De Vaux, ambaye alikuwa akichimba eneo hilo, aliajiri kundi kubwa la wasomi, ambao kwa kweli hawakuwa wakubwa sana mwanzoni, ili kuchapisha kile ambacho kilikuwa maelfu ya vipande vya hati miliki vilivyokuwa vikinunuliwa kila mara kutoka kwa Wabedouin. Tena, Wabedouin huwashinda wasomi na wanaakiolojia kwenye mapango haya, isipokuwa machache, isipokuwa moja haswa. Kwa hivyo, mwanzoni, wasomi saba waliletwa Yerusalemu, na wakaanza kazi hii kubwa, ambayo ilichukua miongo mingi, hatimaye, ya kuunganisha vipande na kubaini sehemu zilizokosekana ziko wapi, na kutambua, wakati mwingine vipande vidogo sana vya maandishi, ambapo kipande hicho kinatoka, iwe ni kutoka kwa maandishi ya kibiblia, maandishi ya kidini, au labda hata ufafanuzi.

Kwa hivyo, wasomi hawa walikuja Yerusalemu, kwa kawaida wakati wa kiangazi. Wakati mwingine wangetembelea uchimbaji, lakini kwa kawaida waliendelea kufanya kazi kwenye hati za kukunjwa katika Jumba la Makumbusho la Rockefeller huko Yerusalemu Mashariki. Na hii iliendelea kupitia ufadhili kutoka kwa John D. Rockefeller na wafadhili wengine hadi 1960.

Ni muhimu kusesitiza kwamba hii ilikuwa Yerusalemu ya Jordan, tena. Ukingo wa Magharibi ulikuwa chini ya udhibiti wa Jordan, kwa hivyo hakuna wasomi wa Israeli au Wayahudi walioalikwa kwa sababu ya shinikizo la Wajordan.

Sawa, kwa hivyo tutaangalia baadhi ya watu wanaohusika na hili. Mtu wa kwanza ni Roland Deveau, kasisi wa Dominika Mfaransa, mwanaakiolojia, na mwanahistoria wa Biblia. Alikuwa mkurugenzi wa Ecole Biblique, na msomi anayeheshimika sana, mwandishi mahiri sana.

Aliandika vitabu vingi, vingi vikitafsiriwa kwa Kiingereza. Kwa bahati mbaya, baadhi ya vichimbuo vyake vilibaki bila kuchapishwa baada ya kifo chake. Vichimbuo vyake huko Qumran ni mojawapo ya hivyo.

Polepole lakini kwa hakika, ripoti za mwisho zinatoka, na tafiti zinazozunguka kazi yake huko Qumran na tena, polepole sana, lakini zinaonekana. Tafsiri zake za Qumran, nadhani, zilikuwa sahihi na zilizofikiriwa kwa uangalifu, lakini zilishambuliwa sana na wasomi wengi kwa sababu walidhani alikuwa akitafsiri eneo hilo kulingana na uelewa wake mwenyewe wa maisha ya watawa. Alilitambua zaidi kama monasteri.

Bila shaka, wakosoaji wake waliona hilo kwani alitegemea asili yake mwenyewe ya Kikatoliki. Lakini kimsingi, kile ambacho wafuasi hawa wa dini ya Kiyahudi na madhehebu walikuwa wakifanya kilikuwa sawa na harakati za baadaye za watawa katika Ukristo. Kazi ngumu aliyokuwa nayo na Lancaster Harding—hii hapa picha ya Deveaux na Lancaster Harding pale Qumran—ilikuwa kununua vipande kutoka kwa Wabedouin.

Walilazimika kuchangisha fedha kwa sababu bei za vipande hivi zilikuwa juu zaidi kuliko ununuzi wa awali. Hatimaye, walikubaliana na Kondo, mpatanishi, mpatanishi wa Palestina, bei ya \$2.80 kwa kila sentimita ya mraba kwa maandishi ya Kitabu cha Bahari ya Chumvi. Waliomba na kukopa na kukusanya pesa, kwa njia yoyote ile iliyohitajika, ili kununua kila kipande cha kitabu.

Hiyo ilikuwa juhudi yao ya kwanza na muhimu zaidi. Msomi wa kwanza kuombwa au kualikwa kusaidia na Hati za Bahari ya Chumvi alikuwa msomi kijana anayelitwa Frank Moore Cross. Alikuwa mwanafunzi wa hivi karibuni wa Shahada ya Uzamivu katika Chuo Kikuu cha Johns Hopkins, ambapo alisoma chini ya Albright.

Alikuwa msomi hodari na, tena, baadaye katika taaluma yake, akawa mrithi wa Albright kama kiongozi wa masomo ya Biblia ya Marekani. Pia alifanya kazi kwenye nakala ya awali ya kitabu cha Samweli, na kazi muhimu sana aliyokuwa akiihariri. Na tutakuwa na slaidi baadaye inayozungumzia moja ya maandishi aliyofanyia kazi.

Lakini moja ya mambo aliyogundua, na aliyomwonyesha Albright, na Albright akakubali, ni kwamba wakati mwingine maandishi ya awali ya Biblia yana vifungu au maneno ambayo yanaonekana kufuata Septuagint kwa karibu zaidi kuliko maandishi ya Masora. Na hilo lilichukuliwa kama aina ya uzushi wakati huu. Maandishi ya Masora yalikuwa maandishi rasmi ya kisheria ya Agano la Kale.

Lakini alionyesha, hasa kwa kifungu hiki kimoja, kwamba nakala za awali za Septuagint zinaweza kuhifadhi maandishi ya awali nyuma ya maandishi ya Masoreti. Aliandika kitabu bora kinachoitwa Maktaba ya Kale ya Qumran, ambacho naamini bado kinachapishwa. Kile ambacho Cross alichangia zaidi ni uwezo wake wa kubainisha tarehe za maandishi kwa kutumia hati na mpangilio wake wa maandishi.

Na kwa kweli alicheka mara moja aliposema kwamba tarehe ya Carbon 14, ambayo ilitoka wakati huo huo kufikia tarehe ya mafunjo na ngozi ya maandishi haya,

ilithibitishwa na tarehe yake ya tarehe ya maandishi kwa umbo la herufi. Msomi mwingine mwerevu alikuwa kasisi wa Kipolandi aliyeitwa Józef Milik. Na alipewa maandishi mengi ya madhehebu ya kuhariri.

Alisema aliitwa na mtu mwenye kasi zaidi mwenye kipande. Alikuwa mbunifu sana katika uandishi wake, lakini hilo lilipungua sana katika miaka ya 1970.

Aliacha ukuhani, akaoa, na kimsingi, au hatimaye, alitoa maandishi yake kwamba aligawiwa kwa wengine. Nataka kuonyesha picha hii hapa ya yeye akifanya kazi kwenye maandishi ya Hati ya Bahari ya Chumvi huku akivuta sigara juu ya kazi yake. Kwa hivyo, kazi ya awali na maandishi hayo ilikuwa ya uzembe sana na ya kutojali sana kuhusu uhifadhi na uhifadhi wake.

Bila shaka, hilo lisingefanyika sasa. Lakini wakati huo, mambo yalikuwa huru zaidi na wazi . Na hata walitumia tepu ya skotski kunasa vipande pamoja.

Hilo lisingewezekana sasa. Miaka iliyofuata ilishuhudia kazi nyingi, kazi ya urejesho, ili kusafisha mabaki ya tepi hiyo kutoka kwa maandishi haya ya miaka 2000. Msomi mwingine, kijana wa lugha Mwingereza, John Strugnell , alikuwa Mpresbiteri wa Light Cross.

Baadaye alibadili dini na kuwa Mkatoliki. Lakini alikuwa mwerevu, lakini kama unavyoona, alikuwa na msimamo mkali. Hakuchapisha sana.

Alikuwa mkosoaji sana wa kazi za wengine. Hatimaye akawa mhariri wa The Scroll Project lakini alikuwa na tatizo la ulevi. Alihojiwa na mwandishi wa habari wa Israeli alipokuwa amelewa na akauita Uyahudi dini mbaya. Na, bila shaka, hilo lilimletea anguko, si tu kutoka kwa timu bali pia kutoka Chuo Kikuu cha Harvard, ambapo alikuwa akifundisha.

Watetezi wake wanasema kwamba Strugnell aliwaleta wasomi Wayahudi na Waisraeli katika timu ya Kitabu cha Bahari ya Chumvi, ilhali hawakuwa wamehusika hapo awali. Na alikuwa msaidizi na mkarimu kila wakati kwa wenzake Wayahudi. Kwa hivyo, tena, alikuwa mlevi na alikuwa na kile alichodai kuwa mfadhaiko wa akili pia.

Kwa hivyo, kwa bahati mbaya alikuwa na mwisho wa kusikitisha na wa kusikitisha. Lakini alichapisha barua muhimu kwa Elisha Qumran ambayo inadaiwa iliandikwa na kiongozi wa jamii ya Qumran. Na imekuwa na utata mwingi kuhusu hilo pia.

Patrick Skehan alifariki mapema. Unaweza kumuona katikati ya picha hapo juu akiwa na ndevu. Na alikuwa msomi Mkatoliki.

Na tena, siasa zilimingia kidogo. Lakini akiwa na umri wa miaka 45, alikuwa msomi Mkatoliki. Na alikuwa msomi Mkatoliki.

Na alikuwa msomi Mkatoliki.

Na alikuwa msomi Mkatoliki na alikuwa mzee.

Alikuwa msomi mzee zaidi wa kundi hilo, ambalo bado ni mchanga sana, kwa maoni yangu, na alifanya kazi zaidi kwenye hati za kukunja za Biblia. Mwanafunzi wake, Eugene Ullrich, ambaye alistaafu kutoka Notre Dame hivi karibuni, alichukua majukumu yake ya uchapishaji alipofariki mwaka wa 1980.

Jean P. Starkie alikuwa msomi wa Kifaransa wa Dominika. Alikuwa mtawa na msomi, na alikuwa mtaalamu wa maandishi ya Kiaramu na Nabatae. Alikuwa akifundisha huko Beirut alipoombwa kujiunga na timu hiyo, na maandishi yake, ambayo hakuyakamilisha, yalikamilishwa na wengine alipofariki.

Msomi mwenye utata zaidi aliyealikwa alikuwa msomi kijana aliyeitwa John Allegro. Alikuwa Mprotestanti Mwingereza ambaye alikuwa mtu asiyeamini Mungu au asiyeamini Mungu wakati huu, na alifundisha katika Chuo Kikuu cha Manchester.

Alikuwa mtu ambaye Frank More Cross alimwita mmoja wa watu wachache wasio na maadili ambao nimewahi kukutana nao maishani mwangu. Angechukua nyenzo kutoka kwa wasomi wengine, alichukua hati miliki, aazime na kisha kuzichapisha bila ruhusa yoyote. Aliandika vitabu kadhaa akijaribu kuvifanya kuwa vya kuvutia na kazi zake za baadaye hazikuweza kusomwa.

Zilikuwa za kipuuzi sana, kama vile Uyoga Mtakatifu na Msalaba, na sitaelezea hitimisho lake katika kitabu hicho, na alikufa kwa aibu mnamo 1988. Kwa kusikitisha, hivi majuzi, ameungwa mkono kama shujaa wa aina fulani na wasomi wa kiliberali, na kwa kushangaza, baadhi ya kazi zake mbaya zaidi zimechapishwa tena. Sasa wasomi waliofanya kazi kwenye Hati za Bahari ya Chumvi walifanya kazi katika Jumba la Makumbusho la Rockefeller.

Hili ni jumba la makumbusho lililofunguliwa mwaka wa 1938 huko Yerusalemu Mashariki na hili ni eneo la kukunja au chumba ambapo waliunganisha maandishi. Hapa una Patrick Skehan na John Allegro wakifanya kazi juu yao na lazima ilikuwa wakati wa kufurahisha kuwa mmoja wa wasomi wanaofanya kazi kwenye Hati za Bahari ya Chumvi na kufanya kazi na wenzako na furaha ya kugundua maandishi au kifungu au kutambua kitu ambacho hakijatambuliwa hapo awali. Hakika ilikuwa siku yenye heri.

Hii ni picha ya G. Lancaster Harding mwenyewe akifanyia kazi baadhi ya vitabu vya kukunja na tena akivuta sigara hiyo juu ya vipande na maandishi ya miaka elfu mbili. Kwa hivyo, hawa watu walikuwa nini waliokuwa na jumuiya hii? Tena wasomi wengi wanaamini, ni wazi wengine hawaamini, kuna aina zote za tafsiri pori kuhusu Vitabu vya Bahari ya Chumvi na Qumran, lakini wasomi wengi wanaamini walikuwa aina

fulani ya dhehebu lililo karibu au lililojitambulisha na Waesene. Walijiita HaYahad , jumuiya, na hii ni taswira ya kuvutia ya msanii ya mwalimu wa haki akizungumza na wafuasi huko Qumran.

Hasidim au ile ya wacha Mungu ilikuwa harakati iliyoanza karibu mwaka wa 160 KK iliyojitolea kwa sheria, Wayahudi wa Orthodox waliokuwa wakali sana, na waliamini kwamba kuja kwa Masihi kulizuiliwa kwa sababu ya ukosefu wa haki ulioonyeshwa na Wayahudi na hasa na tabaka la makuhani na watawala. Na , bila shaka, falsafa au matawi matatu ya Uyahudi ambayo Flavius Josephus, mwanahistoria wa Kiyahudi, alitumbia yalikuwa Masadukayo, Waesene, na Wazeloti. Na, bila shaka, Waesene aliowaelezea kama Wayahudi wacha Mungu sana walioishi maisha rahisi kama watenganishaji katika jamii.

Sasa walifukuzwa au kuondoka Yerusalemu wakati huu na kisha wakaanzisha jumuiya hizi zilizotengwa ili tu kusubiri, kujifunza, kuishi maisha ya haki, maisha ya uchaji Mungu, na kumngojea Masihi. Baadhi ya fasihi zao za kidini zilikuwa na wazo hili la vita ambavyo vingetokea kati ya Wana wa Nuru na Wana wa Giza, na hiyo ilikuwa moja ya hati za mwanzo zilizopatikana katika mapango ya Qumran. Kwa hivyo, Wahasidi, Mafarisayo, Masadukayo, na Waesene, sawa.

Waesene walijitenga kimwili na Wayahudi wengine ili kufikia ukamilifu wa maadili na usafi wa kiibada na kuepuka uchafuzi wa mazingira na upande mbaya wa jamii wakati huo. Maisha jangwani na tena wakiangalia mbele harakati za watawa wa Kikristo, unaweza kuona kufanana hapa. Unyenyekevu na nidhamu kali wanaposubiri kuzaliwa au kufufuka kwao kama Israeli mpya, agano jipya, siku za mwisho, kutoka mpya, ushindi mpya, kuandaa njia ya Bwana.

Inafurahisha kugundua kwamba moja ya hati saba za kwanza zilizopatikana ilikuwa nakala ya Isaya iliyohifadhiwa vizuri, na unapoenda kwenye Isaya 40 kuna nafasi iliyowekwa alama ambayo wanaacha katika maandishi wakati maneno hapo yanasema, Kol Korei Ba Midbar , Panu Derek Adonai, sauti ikilia jangwani, jangwani Midbar , tena waliishi katika jangwa la Yuda, Panu nyoosha, fungua, tena fomu ya lazima, fungua njia kwa ajili ya Bwana. Kwa hivyo, Waesene waliishi kwa imani kwamba walikuwa makuhani wa apocalypse badala ya watawa wa kweli. Wote wawili walikuwa, lakini waliona mwisho wa dunia kama unakuja na unakuja hivi karibuni ikiwa wangeweza kuishi maisha ya haki ya kutosha. Waliishi kote Yudea, sio tu huko Qumran, tena jamii na vijiji vilivyotengwa.

Josephus aliwahesabu kuwa watu binafsi wapatao 4,000, kambi na makutaniko yalitumika kwa makundi haya ambayo yalikuwa yameenea katika mandhari ya Yudea. Huenda Qumran ilikuwa makazi ya mama ya kundi hilo, na wafuasi binafsi wangeweza kuishi katika mapango na seli kisha kuungana au kukusanywa kwa sherehe na mikutano fulani. Waesene waliishi maisha ya pamoja kwa pamoja,

wakiwa na robo za pamoja, milo, mavazi, na hazina ya pamoja, pamoja na umaskini uliojitenga.

Kwa hivyo tena, kama nilivyosema, wangeweza kuishi katika seli moja moja wakikusanyika kwa madhumuni fulani huku wengine wakiishi pamoja kwa njia ya kawaida. Milo ya jumuiya ilikuwa takatifu sana, kuoga kiibada kulifanyika, na tena, una mikveh kumi huko Qumran zinazoonyesha hilo. Maisha ya kuvutia na ya kuvutia sana, na tena, moja ya maswali ambayo watu wengi wanauliza ni kwa nini haya hayakutajwa katika Injili. Je, kulikuwa na nia ya kumjua Yesu kutoka kwa watu hawa kutoka katika makundi haya? Na jibu labda ni ndiyo.

Kwa hakika Yohana Mbatizaji angeweza kuhusishwa na kundi na kuna uwezekano mkubwa alikuwa katika nafasi fulani, lakini walikuwa wakitafuta matokeo tofauti. Walikuwa wakitafuta mwisho tofauti wa kiyama na rabi kutoka Nazareti akihubiri upendo na tena kujiruhusu kufa kifo cha msalabani haikuwa kile walichokuwa wakitafuta. Kwa hivyo, nadhani wengi wao hawakufikiria na hawakumwona Yesu jinsi alivyokuwa, kwa bahati mbaya.

Marejeleo yake ya fumbo katika fasihi ya madhehebu ya kuhani mwovu yanaweza kuwa jina la siri badala ya jina la John Hyrcanus au Alexander Janais, wafalme wawili wa Hasmone mwanzoni mwa karne ya 1 KK. Kitabu cha sheria kwa ajili ya jumuiya kiliitwa Utawala wa Jumuiya, Serek Ha Yahad , na hati ya Damasko, na vyote viwili vinatoa ufahamu fulani kuhusu kundi hili la kidini lenye dhati, lakini bado, ni fumbo kiasi. Sawa.

Inafurahisha kusema kwamba Josephus anataja eneo halisi la Essene huko Yerusalemu, na inaonekana lilikuwa sehemu ya kusini-magharibi mwa jiji kwenye Mlima Sayuni, au Mlima Sayuni wa kisasa, na lilikuwa karibu na lango linaloitwa lango la Essene, na sababu ya hili ni kwamba ni jambo la kuchekesha kwa sababu ikiwa umewahi kwenda Yerusalemu na kutembea katikati ya jiji, ungeelewa hili ni kwamba waliona Yerusalemu ni takatifu sana na takatifu sana hivi kwamba wangekataa kujisaidia haja kubwa ndani ya jiji hivyo ilibidi wakimbie nje ya jiji ili wafanye hitaji lao la asili ili kukidhi hitaji lao la asili ili wasichafue jiji na kwa hivyo lango la Essene lilipaswa kuwa karibu na kama mmoja wa maprofesa wangu, maprofesa wa Israeli, alivyosema ungewaona Waesene hawa wacha Mungu wakishikilia matakao yao wakitoka nje ya jiji mara kwa mara hivyo wangeenda mahali paitwapo Beit Sol na hapo ndipo pangukuwa mahali pao pa kujisaidia nje ya jiji. Uchimbaji wa miaka ya 1980 kwenye Mlima Sayuni uligundua malango matatu yaliyowekwa juu ambayo mchimbaji Bargil aliyachimba. Pixner ambaye ni bwana huyu hapa anayetambuliwa kama eneo la lango la Essene na ambalo lilichapishwa katika majarida na katika moja ya Yerusalemu, vitabu vilivyofichuliwa vinavyoelezea uchimbaji mbalimbali kuzunguka jiji hilo, kwa hivyo Yerusalemu wakati wa Agano Jipya ilizunguka tena Mlima Sayuni na Kilima cha Magharibi kama karne za baadaye za Yerusalemu ya Agano la Kale na lango hili la Essene lilikuwa juu ya Bonde la Hinomu na labda hapa

ndipo Waesene waliishi kama jamii. Ni muhimu kutambua pia kwamba katika eneo hili, kumegunduliwa mikveot kadhaa , ambazo zinaonekana kukubaliana na Waesene wanaotumia eneo hilo.

Picha nyingine ya msanii aliyejenga upya lango la Essene na Beit Sol au mahali pa kutumia choo na jinsi lango la Essene lilivyoonekana. Sawa, hilo linaondoka, hilo linatuacha mwishoni mwa mjadala wetu kuhusu Hati za Bahari ya Chumvi na akiolojia na uwasilishaji wetu wa akiolojia. Asante sana.

Huyu ni Dkt. Jeffrey Hudon katika mafundisho yake kuhusu Akiolojia ya Kibiblia. Huu ni kipindi cha 25, Akiolojia na Hati za Bahari ya Chumvi, Sehemu ya 3.